

EESTI KEELE EKSAM 2019 GRAMMATIKA

1. Ühenda tumedalt trükitud sõnad, mis tuleb kokku kirjutada, kaarega. Kus on vaja, kasuta sidekriipsu. *6 punkti*

Nüüdis aja teismelised saavad vähem magada kui eelnevate põlvkondade esindajad ning see võib muu hulgas tõsta südamehaiguste esinemise tõenäosust **täiskasvanu eas**.

Uuringus on **välja toodud**, et teismeliste unekvaliteet on vähenenud viimase **20 aasta jooksul**. Üle seitsme tunni saavad magada vaevu pooled neist, **seal juures** magavad teismelised vähem kui neist nooremad. Selles vanuses soovitatakse aga vähemalt **kaheksa tunnist** kosutavat und.

Napp uni on halb mitmel põhjusel. Kui saame vähe magada, oleme **aeg ajalt** tujukamad, meie reaktsioonikiirus on aeglasem ning kõik see mõjutab kindlasti **nii vaimset kui ka füüsilist vormi**.

Ajakirjas Pediatrics **äsja avaldatud** uuringus vaatlesid teadlased 829 noore (vanus 12–16 eluaastat) **une harjumusi**. Selgus, et kolmandik magab öösel alla seitsme tunni ning **enam vähem** pooltel ei ole uni piisavalt sügav. Neil, kes **kogu aeg** magavad vähe või halvasti, on kõrgemad ainevahetusega seotud riskid.

*(Noorte vähene uni võib tekitada terve rea tervisehädasid.
Postimees, 5.07.2018 põhjal)*

2. Vali sulgudest sobiv sõna, tõmba vale sõna maha. *8 punkti*

Tajumaks noorte igapäevast [tegelikust, tegelikkust] nii, nagu nemad seda [mõtestavad, mõttestavad], korraldati 2018. aasta alguses viies linnas osalusvaatlus ja küsitlus eri taustaga noorte hulgas.

Kõik noored ei ole „Kanuti aia peksjad“ ega iga lärmakas noortekamp [kriminogeene, kriminogeenne].

Ei ole [mõtekas, mõttekas] kutsuda noortekampasid uuringukeskusesse või linnavalitsusse, vaid tuleb ise minna nende juurde.

Küsitlusest selgus, et [tallinlaste, tallinnlaste] ja narvalaste kaasärääkimise soovi [on pärsinud, on pärssinud] pettumine omavalitsuste lubadustes.

Noored tunnevad hästi oma [teritooriumi, territooriumi] – kohti, kuhu võib ja kuhu ei tohi minna.

Kõige paremini leevendaksid noorsoo [sotsiaalseid, sotsjaalseid] vajadusi noortekeskused, kus oleks võimalik omavahel suhelda.

*(Üheksa kuud aastas me lihtsalt külmetame.
Sirp, 30.11.2018 põhjal.)*

3. Kirjuta sulgudes toodud arvud sõnadega. Kasuta nõutud käänet. *8 punkti*

1. Teadlaste sõnul koosneb inimese luustik pealaest varbaotsteni keskmiselt _____ (206 – seestü) luust.
2. Naeratamiseks vajab inimene umbes _____ (14 – os) tillukest näolihast.
3. Ühe ööpäeva jooksul pumpab täiskasvanud inimese süda ligikaudu _____ (7600 – nim) liitrit verd.
4. Maks on võimas keemiatehas, mis täidab rohkem kui _____ (500 – os) kehale vajalikku ülesannet.
5. Inimene hingab umbes _____ (24 000 – nim) korda ööpäevas.
6. Umbes _____ (2/3 – os) ajus säilitatavast informatsioonist on sinna algselt tulnud silmade kaudu.
7. Korraliku kätepesuga saame lahti _____ (80 – seestü) protsendist pisikutest, kuid _____ (1/5 – kaasaü) peab organism ise toime tulema.

(Inimese keha. Karrup, 2000 põhjal.)

4. Märki iga lause järele + või – vastavalt sellele, kas sõnade järjekord lauses vastab eesti keele reeglitele või ei vasta. *8 punkti*

Liiklusviisakuse teemal läbiviidava kampaania eesmärk on teadvustada liiklejatele, et ohutum liiklus algab iga inimese enda liikluskäitumisest.	
Paljud käitumisjuhised on liiklusseaduses paika pandud, mille järgi peab liikleja olema viisakas ja arvestama teiste liiklejatega.	
Elementaarne viisakus on näidata manöövri sooritamisel suunatud.	
Sama tavaline võiks olla end jalakäijana nähtavaks teha ning enne ülekäigurajale astumist veenduda, et autojuhid on mind märganud.	
Kõige enam liiklusviisakust mõjutab liiklejate endi positiivne eeskuju.	
Ohutu liiklemine ja omavaheline viisakas suhtlemine on võimalikud ainult üksteist märgates.	
Sageli kuuleme uudistest, et politsei pidas kinni raskes joobes autot juhtinud mehe või naise.	
Kaasliiklejaid ei tohiks olukordadesse panna, kus ise end leida ei soovita.	